

Силабус курсу
КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма - «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рік навчання: 3, Семестр: 6

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к.е.н., доцент **Бугель Юлія Володимирівна**

Контактна інформація: b.juliya27@ukr.net, +380676095068

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та практичні аспекти кредитування малого і середнього бізнесу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Кредитування малого та середнього бізнесу» є формування базової системи знань щодо ролі підприємств малого та середнього бізнесу у процесі становлення та розвитку економіки країни; вивчення основ кредитування банками малого та середнього бізнесу з метою забезпечення додатковими фінансовими ресурсами. Формування у студентів дослідницьких навичок; знання законодавства України в сфері кредитування малих і середніх підприємств.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Кредитування малого та середнього бізнесу» є сформулювати у майбутніх спеціалістів розуміння основних економічних явищ і процесів, що мають місце на ринку фінансових ресурсів, а також вивчити можливості та загрози використання позичкового капіталу від національних та міжнародних фінансових організацій та держави з метою провадження ефективної та прибуткової підприємницької діяльності; закласти основи економічного мислення, яке опирається на глибокі знання економічних законів та механізму їх впливу, використання передового досвіду для підвищення ефективності роботи економічних контрагентів в мінливому економічному просторі.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
Модуль 1. Теоретичні основи мікрокредитування малого та середнього бізнесу			
(2/1)	Тема 1. Роль малого та середнього підприємництва у економічному	Вивчити поняття підприємництва на різних етапах економічного розвитку, характерні риси	Тестові завдання, питання

	розвиткові країни	підприємця. Економічна сутність малого підприємництва, його функції, основні особливості, переваги та недоліки. Підходи до класифікації малих та середніх підприємств за національними та міжнародними стандартами. Роль МСП в розвитку економіки. Підприємницький капітал. Роль і значення позикового капіталу для розвитку підприємництва.	
(2/1)	Тема 2. Фінансово-кредитний механізм сприяння розвитку малого та середнього підприємництва	Засвоїти теоретичні основи кредитування малого та середнього фінансово-кредитного механізму сприяння малому і середньому підприємству. Принципи та особливості формування фінансово-кредитного механізму розвитку малого і середнього бізнесу. Основні типи та напрями фінансово-кредитної підтримки малого та середнього підприємництва. Проблеми у фінансово-кредитній сфері суб'єктів малого і середнього бізнесу в Україні.	Дискусійні питання
(4/2)	Тема 3. Теоретичні засади організації банківського кредитування малого і середнього бізнесу	Зрозуміти економічну сутність банківського кредиту та принципи організації кредитних взаємин банків із суб'єктами середнього та малого підприємництва. Основні завдання та цілі банківського кредитування малого бізнесу. Банківські кредитні продукти для малого підприємництва та особливості їх реалізації. Мікрокредитування малого бізнесу як важливий напрям реалізації банківського кредитування. Оцінка кредитоспроможності позичальника-юридичної особи. Процес банківського кредитування. Економічна та правова робота банків з позичальниками. Кредитна угода, її зміст та значення для організації кредитних відносин.	Дискусійні питання
(4/2)	Тема 4. Ринок мікрокредитування в Україні.	Розглянути сутність мікрокредитування і його значення в розвитку малого і середнього бізнесу. Характеристика учасників ринку мікрокредитування в	Кейси

		Україні. Аналіз основних тенденцій розвитку ринку мікрокредитування в Україні. Перспективи розвитку ринку мікро кредитування в умовах сучасних викликів. Законодавче регулювання ринку мікрофінансових компаній. Умови мікрокредитування в Україні.	
Модуль 2. Практичні аспекти провадження кредитування суб'єктів малого і середнього бізнесу в Україні			
(4/2)	Тема 5. Державна підтримка підприємств малого і середнього бізнесу. Програми мікрокредитування	Передбачено висвітлення окремих аспектів державної політики у сфері розвитку малого та середнього бізнесу. Державна підтримка суб'єктів малого і середнього бізнесу. Види державної підтримки СМСБ та об'єктів інфраструктури. Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва. Державна програма «Доступні кредити 5,7,9». Програми фонду розвитку підприємництва: програма мікрокредитування; програма рефінансування заходів з підтримки системи кредитування у сільській місцевості; програма кредитування ММСП за пріоритетними галузевими напрямками; програма з підтримки фінансування інвестиційних проектів малих та середніх підприємств за пріоритетними напрямками.	Кейси
(4/2)	Тема 6. Підтримка малого і середнього бізнесу за рахунок фондів міжнародних організацій	Передбачено розглянути і проаналізувати міжнародні джерела та програми фінансування малого бізнесу. Характеристика програм кредитування від міжнародних фінансових організацій: програма для кредитування МСП від ЄБРР; проект фінансування розвитку МСБ від ЄІБ; Глобальна програма торговельного фінансування (Global Trade Finance Program) Міжнародної Фінансової Корпорації (МФК), США; Проект доступу до довготермінового фінансування від Міжнародного банку реконструкції та розвитку	Кейси

		(МБРР); Програми ЄС для МСП: EU4Business, Горизонт 2021-2027. Інтерактивна онлайн-платформа для МСБ в рамках Програми USAID «Конку рентоспроможна економіка України»	
(4/2)	Тема 7. Міжнародний досвід мікрокредитування малого і середнього підприємництва	Опанувати особливості малого бізнесу у зарубіжних країнах. Роль малого і середнього бізнесу в економіках різних країн. Характеристика позитивних та негативних рис функціонування малого і середнього бізнесу. Специфіка фінансового забезпечення розвитку малих підприємств за участю держави та місцевих органів самоврядування.	Робота в групах
(4/2)	Тема 8. Інноваційні інструменти фінансування малого та середнього бізнесу	Вивчити сутність новітніх фінансових технологій (FinTech) на фінансовому ринку. Перспективи та виклики для розвитку FinTech-ринку в Україні. P2P кредит - інноваційний інструмент позики. Інтернет-платформи приватних позик. Колективне фінансування (Краудфандинг).	Робота в групах

Рекомендовані джерела інформації:

1. Актуальні грантові можливості від Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». URL: https://biz.ligazakon.net/news/214039_aktualn-grantov-mozhliivost-vd-programi-usaid-konkurentospromozhna-ekonomka-ukrani

2. Балдич Н., Гринчук Н. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування: практичний посібник. Федерація канадських муніципалітетів / Проєкт міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2020 рік. Частина 4. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/604/PLEDDG_LED_Finance_Guide_Part_4.pdf

3. Банківські продукти та програми допомоги малому і середньому підприємництву. Міністерство розвитку, економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=aba8ec4d-7a97-4b6c-9065-22aae227d6d7&title=BankivskiProduktiTaProgramiDopomogiMalomuISerednomuPidprimnitstvu>

4. Банківські програми. Портал для підприємців. URL: https://sme.gov.ua/program_type/kredytни-programy-za-pidtrymky-mizhnarodnyh-finansovyh-organizatsiij/page/2/

5. Версаль Н. Переваги та недоліки зовнішніх джерел фінансування малих та середніх підприємств в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. №1. С. 182-194.

6. Вергун А.М., Матвієнко С.М. Роль та перспективи розвитку мікрокредитування в країнах, що розвиваються *Ефективна економіка*. № 2. 2020. С. URL: <https://economy.nauka.com.ua>

7. Гаркуша Ю.О., Руснак О.О. Банківський кредит у забезпеченні розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 37. С. 560–564. URL:

<https://doi.org/10.32843/infrastruct37-81>

8. Гранти на бізнес. Як і де отримати безповоротну фінансову допомогу на підприємництво URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/17/690436/>

9. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%». URL: <https://5-7-9.gov.ua>

10. Закон України «Про споживче кредитування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>

11. Закон України «Про електронну комерцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>

12. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

13. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління НБУ: затверджена 28.08.2001 р. № 368 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0841-01>

14. Коваленко, В., Радова, Н. Банківський кредит у формуванні фінансово-інвестиційного механізму розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*, 2020 № 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-3>

15. Малий бізнес : етап становлення, ризики та перспектива : метод. рек. / за заг. ред. О. М. Десятнюк, Р. Р. Кулика. 4-те вид. Київ : Гнозіс, 2020. 104 с.

16. Майбутнє у регулюванні небанківського фінансового сектору. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80189428>.

17. Методика інтегральної оцінки фінансового стану позичальників юридичних осіб - Проект Правління Національного банку України. URL: <http://kbs.org.ua/files/897546123456.pdf>

18. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні (за 01.07 – 31.07.2022 р.). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-biznesu-v-period-voennoho-stanu-v-0>

19. Партин Г. О., Омелян Х. А. Кредитування діяльності малих і середніх підприємств в Україні: сучасні особливості та шляхи розвитку. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10009>

20. Пільгові кредити бізнесу: як держава допомагає у фінансуванні підприємств. URL: https://bankchart.com.ua/krediti/statti/pilgovi_krediti_yak_derzhava_dopomagaе_u_finansuvanni_p_idpriemstv

21. Підприємництво : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с.

22. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства: постанова Правління НБУ: прийнята 28.08.2001 року № 369 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0845-01>

23. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : постанова Правління НБУ: прийнята 06.07.2000 року № 279 URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1027.408.18&nobreak=1>

24. Положення про структуру системи банківського нагляду Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України від 17 листопада 1997 р. № 380. URL: nbuportal.bank.gov.ua/doccatalog/document?id

25. Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>

26. Романишин В.О., Уманців Г. В., Сясько І. В. Активізація кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №22. С. 70-77.

27. Савченко Т.Г., Миненко Л.М. Забезпечення прозорості діяльності банківських груп в Україні. Транспарентність публічних фінансів – протидія корупції: монографія / за ред. д.е.н., Школьник І.О. та д.е.н., Савченка Т.Г. Суми: видавництво «Ярославна», 2018. 186 с.

28. Фінанси бізнесу : навч. посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: Видавництво

«Апріорі», 2019. - 432 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/finansu_Biz_all.pdf

29. Чайковський Я.І. Сучасний стан та напрями розвитку банківського кредитування малого і середнього бізнесу в Україні. *Світ фінансів*. 2021. № 3 (68). С.80-90.

30. Як влада допомагає малому та середньому бізнесу в різних країнах. Електронне видання «Відомості». 2020. URL: <https://www.vedomosti.ru/economics/articles/2020/04/08/827470-pomogayut-malomubiznesu>.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Кредитування малого та середнього бізнесу» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; наукова дискусія; інші види індивідуальних і групових завдань; залік.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Кредитування малого та середнього бізнесу» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30 %	40 %	30 %
Опитування під час занять (теми 1-4) – 10 балів за тему – макс. 40 балів. Модульна контрольна робота – макс. 60 балів	Опитування під час занять (теми 5-8) – 5 балів за тему – макс. 20 балів. Ректорська контрольна робота (1-8 теми) – макс. 80 балів	Підготовка КПЗ – макс. 30 балів. Захист КПЗ – макс. 40 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 30 балів

Шкала оцінювання студентів:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)